Тарас Шевченко — Великий Пророк української нації: духовний заповіт боротьби і воскресіння

Віктор БЕДЬ, доктор богословських наук, доктор юридичних наук, професор, академік
Карпатський університет імені Августина Волошина,
Ужгородська українська богослоська академія

Духовне повернення до землі української

22 травня 1861 року Україна прийняла на вічний спочинок тіло свого Великого Пророка — Тараса Шевченка (09.03.1814 – 10.03.1861). Перепохований на Чернечій горі над Дніпром у Каневі, він повернувся додому з Санкт-Петербурга не як звичайна людина, а як духовний батько української нації. Його Заповіт:

«Як умру, то поховайте
Мене на могилі
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій...»
(Т. Шевченко, «Заповіт», 25 грудня 1845 р.)

став не лише особистим бажанням, а й пророчим словом, що поєднало особисту долю з долею нації.

Перенесення праху Тараса Шевченка до Канева стало не просто актом пошани — це був символ духовної перемоги над Російською імперією, яка прагнула його зламати, змусити мовчати, стерти з пам’яті.

Пророк і праведник, борець за свободу і істину

Тарас Шевченко — не просто український національний поет. Це Великий Пророк української нації, мислитель, духовний наставник, незламний борець проти рабства, кріпацтва, імперського зла. Його боротьба — це боротьба за Бога в людині, за правду в історії, за волю в душі.

«І буде правда між людьми!»

(Т. Шевченко, «І мертвим, і живим, і ненародженним…», 14 грудня 1845 р.)

— писав він, і це був не просто поетичний рядок, а жертовна надія на очищення народу від неправди, страху й поневолення.

Він не був революціонером у класичному сенсі — він був духовним воїном. У засланні, солдатській шинелі, на каторзі, під наглядом царської охранки — він залишився вільним духом, праведником, який ніс свій хрест не заради слави, а задля спасіння з неволі рідного українського народу.

Критика імперської несправедливості й церковної лицемірності

Тарас Шевченко бачив і відкрито засуджував антихристиянську суть Російської імперії, яка поневолювала народи, і не менш різко — угодовську та лицемірну позицію офіційної церкви, зокрема Російської Православної та Католицької церков, які, на жаль, благословляли кріпацтво і, як це не прикро визнавати, здебільшого прислужували царям, королям і папам, а не Христу.

«Кругом неправда і неволя,
Народ замучений мовчить.
І на апостольськім престолі
Чернець годований сидить.
Людською кровію шинкує
І Рай у найми оддає!
Небесний Царю! Суд Твій всує,
І всує царствіє Твоє.
Розбойники, людоїди
Правду побороли,
Осміяли Твою славу,
І силу, і волю.»
(Т. Шевченко, «Єретик», травень 1845 р.)

Його віра була глибокою, особистою, щирою. Він не був атеїстом, як його пізніше намагались змалювати комуністично-радянські ідеологи. Він був віруючим, але не в лукавих священнослужителів, а в живого Бога — Бога істини, правди, любові й свободи.

За незалежну Україну — проти Російської й Австрійської імперій

Тарас Шевченко боровся не лише проти російського царату. Він був борцем проти будь-якого поневолення українського народу, зокрема й з боку Австрійської імперії, яка, розділивши й разом із Московією поневоливши Україну, у XIX столітті також прагнула контролювати політичне, національне й духовне життя українців.

«Нема на світі України,
Немає другого Дніпра...»
(Т. Шевченко, «І мертвим, і живим, і ненародженним...», 14 грудня 1845 р.)

Його мрією було відновлення самостійної, вільної та гідної України, а також ліквідація кріпацтва й рабства. Саме через це його боялися імперії та поневолювачі; саме тому його переслідували, забороняли, ув'язнювали.

Пророчий голос у час війни — живий серед живих

У XXI столітті, в умовах нової російсько-української війни (2014–2025), слово Тараса Шевченка набуває апокаліптичної гостроти. Він — не постать минулого, а живий голос і духовний дороговказ сучасності.

«Борітеся — поборете!
Вам Бог помагає!»
(Т. Шевченко, «Кавказ», листопад 1845 р.)

Його дух живе в серцях наших воїнів, у серцях матерів, у сльозах і молитвах, у боротьбі за кожен метр святої української землі. Тарас Шевченко — з нами: в окопах і шпиталях, на полі бою, в закладах освіти, на виробництві та в храмах, де моляться за перемогу й правду.

Пропозиція до канонізації — святий праведник українського народу

З огляду на глибину його віри, страждань, патріотизму, моральної непохитності, відданості справжнім християнським і загальнолюдським цінностям та пророчого служіння істині, Тарас Шевченко гідний вшанування

не лише як національний герой і борець за незалежність України в XIX столітті, а й як святий праведник української нації.

Його життя — це приклад євангельської любові до ближнього, до свого боголюбивого українського народу, до земної Вітчизни — України; це взірець жертовності та безкомпромісної правди. Його слово — духовне світло і благословенний дороговказ для мільйонів у боротьбі за істину, правду, любов і свободу. Його хрест — це хрест усієї Української Нації, України та Української Церкви, які йдуть своїм тернистим шляхом до неодмінного Воскресіння і духовного відродження та процвітання

Тарас Шевченко — Великий Пророк української нації, який вічно живе у серці народу

Тарас Шевченко — це не музейна постать і не лише поет минулого XIX століття, а жива совість і честь української нації. Він — приклад того, як слід любити життя і жити не лише для себе, а задля істини, правди, віри й свободи. Його тернисте, але світле подвижницьке життя стало свідченням жертовного служіння Богові, своєму народові й Україні. Він ішов шляхом страждання — з Отцем Небесним у душі, з сумлінням у серці, з любов'ю до ближнього, до своєї розділеної та поневоленої чужинськими імперіями української нації й до Богом дарованої земної Вітчизни — України, за свободу якої підніс у жертву власне життя. У ньому — дух нескореної волелюбності та стійкості борця, пророче слово істини і правди, вогонь справедливості та незгасна любов до рідної землі.

І навіть у найтяжчих муках вигнання та безправ'я він залишався вірним собі та Україні, з євангельською правдою у серці. Як заповідав сам Тарас Шевченко у пророчих рядках:

«Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні, чи ні.
Чи хто згадає, чи забуде
Мене в снігу на чужині…
Та не однаково мені,
Як Україну злії люде
Присплять, лукаві, і в огні
Її, окраденую, збудять…
Ох, не однаково мені».
(Т. Шевченко, «Мені однаково», з циклу «В казематі», травень 1847 р.)

Він — наша молитва, наша зброя, наша пам’ять. І ми не маємо права його зрадити — ні мовчанням, ні безпам’ятством, ні байдужістю до долі рідної землі. Тарас Шевченко — це голос вічного сумління України, Пророк, який і сьогодні будить серця і кличе до правди, любові та боротьби. У часи випробувань, новітніх війн і моральної розгубленості його слово — як благословенний дороговказ і як останній заклик до духовного пробудження:

«Свою Україну любіть.
Любіть її... Во врем’я люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть!»
(Т. Шевченко, «І мертвим, і живим, і ненародженним…», 1845)

Молімося. Пам’ятаймо. І будьмо гідними.
Вічна слава Тобі, Великий Пророче Української Нації і України.
Святий праведнику Тарасе Шевченко, молися за нас перед Господом у Небі.